

บทที่ 3

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเกาะสมุย

3.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

คำว่า "สมุย" ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่ามีที่มาอย่างไร แต่ปรากฏในเอกสารเกี่ยวกับเกาะสมุยไว้หลายอย่าง เช่น คำว่าสมุย มาจากคำว่า "เซาบ่วย" อันเป็นภาษาจีนไหหลำ มีความหมายว่า ด้านแรก ประตูแรก เพราะสมัยก่อนเมื่อชาวจีนไหหลำบรรทุกสินค้ามาทางเรือ จะมาพักที่เกาะนี้ก่อนเป็นเกาะแรก ต่อมาชื่อเซาบ่วยนี้ถูกเรียกขานผิดเพี้ยนไปเป็น "สมุย" บ้างก็ว่ามาจากภาษาทมิฬคือ "สมอย" (อ่านว่า สะ-มอย) แปลว่า คลื่นลม อีกทั้งกล่าวว่ามาจากภาษามลายูที่เรียกชื่อต้นไม้ที่มีอยู่ทั่วไปในภาคใต้คือ "ต้นหมุย" หรือมาจากคำว่า "มุยๆ" แปลว่า มีดหรือด้ามัวๆ ซึ่งอาจเกิดจากที่เวลาชาวประมงแล่นเรือผ่านเกาะเห็นเงาตะคุ่มๆ ดำๆ จึงเรียกว่า "เกาะมุยๆ" แล้วจึงเพี้ยนมาเป็นสมุยในปัจจุบัน

แม้ไม่มีหลักฐานแน่ชัดเกี่ยวกับหมู่บ้านที่เก่าแก่ที่สุดในเกาะสมุย แต่คนส่วนใหญ่เชื่อว่าครอบครัวของเขาอาศัยอยู่ในเกาะสมุยมาหลายชั่วอายุคน ในราวคริสต์ศตวรรษ 19 ชาวจีนได้เดินทางมาทำการค้าขายกับแหลมมลายู ก่อนที่จะถึงได้แวะพักที่ประเทศไทยในบริเวณเกาะสมุย ซึ่งเป็นเกาะใหญ่และได้เป็นที่รู้จักของนักเดินเรือชาวจีน (Skinner 1957: 1) เกาะสมุยเป็นที่กำบังคลื่นลมพายุในทะเลได้เป็นอย่างดี และมีแหล่งน้ำดิบ วัดทางพระพุทธศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดบนเกาะสมุยคือวัดประเดิม และวัดละไม (ประมาณ 250 ปี) และปรากฏหลักฐานว่าเกาะสมุยตั้งถิ่นฐานโดยคนบนแผ่นดินใหญ่ไทย ในราวคริสต์ศตวรรษที่ 18 ในปี พ.ศ.2440 สมุยอยู่ในการปกครองของนครศรีธรรมราช ผลประโยชน์ได้มาจากการเก็บภาษี ซึ่งเป็นภาษีจากฝิ่น การพนัน และสุรา คนเก็บภาษีเป็นคนจีน พระยานครศรีธรรมราชก็เป็นเจ้าของสวนมะพร้าว (Peter Anton Talbot Williamson, 1993: 153 อ้างถึงใน ปิยนุช คงวิทยากุล, 2540: 46) ชาวจีนมาตั้งถิ่นฐานครั้งแรกในประมาณปี พ.ศ.2393 (The Greater Samui "Procession of Pride", 1996: 42 อ้างถึงใน ปิยนุช คงวิทยากุล, 2540: 46) ชาวจีนอพยพส่วนใหญ่มาจากไหหลำมีความมานะ อดทน มีความสามารถในการทำการค้า ชาวจีนที่เดินทางมาเกาะสมุยแบบเสียเงินหมอนใบ งานแรกคือ งานที่ต้องใช้แรงงาน แต่บางส่วนได้ทำงานส่วนตัว เช่น ช่างไม้ ช่างต่อเรือ พ่อค้าขายของ พ่อค้ามะพร้าวคนกลาง ชาวจีนที่อพยพมามากตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณแม่น้ำ หน้าเมือง บ้านหัวถนน บ้านหน้าทอน ซึ่งล้วนแต่เป็นศูนย์กลางทางการค้าบนเกาะสมุยทั้งสิ้น ชาวจีนตั้งบ้านเรือนกระจายไปตามริมรอบเกาะ ในขณะที่คนไทยจะอาศัยอยู่ในตัวเกาะ สาเหตุที่คนจีนอาศัยอยู่ริมเกาะเพราะตอนแรกที่เพิ่งเข้ามาอยู่มีฐานะยากจนอยู่จึงสามารถซื้อหรือจับจองที่ดินริมเกาะตามชายหาด

ต่างๆ ซึ่งมีราคาถูก ทำประโยชน์เพาะปลูกไม่ได้ และที่สำคัญคนจีนส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการเกษตรจึงไม่จำเป็นต้องมีที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ แต่ทำธุรกิจเป็นพ่อค้าคนกลางส่งมะพร้าวออกไปแผ่นดินใหญ่ ที่ดินบริเวณชายหาดจึงมีความสะดวกในการขนส่ง

เกาะสมุยเป็นหมู่เกาะที่ตั้งอยู่บนไหล่ทวีป (Continental Island) อยู่ตอนกลางของอ่าวไทย นอกชายฝั่งทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดสุราษฎร์ธานีประมาณ 84 กิโลเมตร เกาะสมุยเป็นอำเภอหนึ่งในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่ประมาณ 53 เกาะ มีเนื้อที่รวมประมาณ 341 ตารางกิโลเมตร ในบรรดาเกาะต่างๆเหล่านี้ เกาะสมุยมีขนาดใหญ่ที่สุด รองลงมาคือ เกาะพะลวย และเกาะอื่นๆ ได้แก่ เกาะแตน เกาะแม่เกาะ เกาะเชือก เกาะส้ม เป็นต้น (เกาะที่รวมกลุ่มอยู่กับเกาะพะลวยและเกาะแม่เกาะนั้นรวมเรียกว่า “หมู่เกาะอ่างทอง”) ด้วยพื้นที่เฉพาะ เกาะสมุยประมาณ 227 ตารางกิโลเมตร (142,031 ไร่) กว้าง 21 กิโลเมตร และยาว 25 กิโลเมตร ทำให้เกาะสมุยมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ รองจากเกาะภูเก็ตและเกาะช้าง จังหวัดตราด

3.2 สภาพทั่วไปของอำเภอเกาะสมุย

3.2.1 พื้นที่และการใช้ประโยชน์

จากการสำรวจของเทศบาลตำบลเกาะสมุยในปี พ.ศ.2546 สามารถแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์จากที่ดินได้ดังนี้

1) การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

พื้นที่เฉพาะเกาะสมุยประมาณ 227 ตารางกิโลเมตร หรือ 142,031 ไร่นั้น เป็นพื้นที่ที่ใช้เพื่อการเกษตรมากที่สุดคือ 112,671 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 79.3 ของพื้นที่ทั้งหมด ประกอบด้วย

- พื้นที่ทำสวนประมาณ 117,400 ไร่
- พื้นที่ทำนา ประมาณ 4,500 ไร่
- พื้นที่ทำไร่ ประมาณ 50 ไร่

พื้นที่ที่ใช้ทำสวนส่วนใหญ่เป็นประเภทสวนมะพร้าวมีพื้นที่ปลูก 89,269 ไร่ รองลงมาคือทุเรียนมีพื้นที่ปลูก 10,087 ไร่ โดยพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญมีเพียงป่าสงวน 2 แห่งคือ บริเวณน้ำตกหินลาดและบริเวณอุทยานน้ำตกหน้าเมือง

2) การใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและพาณิชยกรรม

การใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและพาณิชยกรรมมีกระจายอยู่รอบฝั่งทะเลรอบเกาะ มีศูนย์กลางการปกครองและศูนย์รวมบริการหลักของธุรกิจการท่องเที่ยวอยู่บริเวณตลาดหน้าทอนฝั่งทะเลตะวันตกของเกาะ มีกลุ่มธุรกิจประเภทที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่มกระจายไปทั่วรอบเกาะ

ปัจจุบันมีความหนาแน่นในพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านทิศเหนือ ทิศตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของ ตำบลแม่น้ำ ตำบลบ่อผุด (เจวง) และตำบลมะเร็ด (ละไม)

3) การถือครองที่ดิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ให้แก่ประชาชน ดังนี้

- โฉนดที่ดิน จำนวน 15,176 แปลง
- หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3ก.) จำนวน 18,686 แปลง
- หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) จำนวน 279 แปลง
- หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) จำนวน 4 แปลง

3.2.2 การปกครอง

เกาะสมุยเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติ ลักษณะการปกครองท้องถิ่นพ.ศ.2547 แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 39 หมู่บ้านดังนี้

1) ตำบลอ่างทอง

อยู่ทางตะวันตกของเกาะมีพื้นที่ 28.10 ตารางกิโลเมตร เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ สถานี ตำรวจ สถานีอนามัย ธนาคาร ท่าเทียบเรือ ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน คือ บ้านหน้าทอน (ตลาดหน้าทอน) บ้านบางมะขาม บ้านตะเกียน (บนเกียน) บ้านลิปะใหญ่ บ้านเกาะพลวย และบ้านเกาะนกเกาะ

2) ตำบลลิปะน้อย

อยู่ทางทิศตะวันตกกึ่งกลางของเกาะมีพื้นที่ 21.13 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน คือ บ้านแหลมดิน บ้านลิปะน้อย บ้านตรอกนารา บ้านแจ้งคล้าทองยาง และบ้านทุ่ง

3) ตำบลลิ้งงาม

อยู่ทางทิศใต้ของเกาะมีพื้นที่ 27.47 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ 27.47 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 5 หมู่บ้านคือ บ้านสระเกศ บ้านพังกา บ้านท้องกรูด และบ้านเกาะแตน

4) ตำบลหน้าเมือง

อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะมีพื้นที่ 41.63 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน คือ บ้านสวนทุเรียน บ้านหน้าเมือง บ้านตะพ้อ บ้านเขาขวาง บ้านบางเก่า และบ้านแหลมสอ

5) ตำบลมะเร็ด

อยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะมีพื้นที่ 21.76 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 6 หมู่บ้านคือ บ้านหัวเลี้ยว บ้านมะเร็ด บ้านหน้าค่าย บ้านห่าน บ้านหัวถนน และบ้านละไม

6) ตำบลบ่อผุด

อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะมีพื้นที่ 59.79 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 6 หมู่บ้านคือ บ้านเขาพระ บ้านบางรักษ์ บ้านเจวง บ้านปลายแหลม บ้านเกาะฟาน และบ้านบ่อผุด

7) ตำบลแม่่น้ำ

อยู่ทางทิศเหนือของเกาะมีพื้นที่ 31.48 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน คือ บ้านแม่่น้ำ บ้านออกท่า บ้านดอนทราย บ้านใต้ บ้านทุ่ง และบ้านบางปอ

3.3 สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

3.3.1 สภาพเศรษฐกิจ

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจในเกาะสมุยได้เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต จากเดิมประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ในปัจจุบันนี้อาชีพดังกล่าวไม่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้เพียงพอ อันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปเป็นสังคมของการท่องเที่ยว โครงสร้างทางเศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับการท่องเที่ยว ทำให้มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร สาขาการค้าขายและบริการ และสาขาอุตสาหกรรม และการผลิตสาขาเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เกษตรกรรม

อำเภอเกาะสมุยมีพื้นที่เกษตรทั้งสิ้น 112,671 ไร่ มีการประกอบอาชีพกสิกรรมเป็นหลัก โดยมะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญทั้งในด้านพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิต และมูลค่าผลผลิต ซึ่งการผลิตพืชเศรษฐกิจในเกาะสมุยเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคและการส่งออก พืชที่ส่งออกมากที่สุดคือมะพร้าวและผลไม้บางชนิด นอกจากนี้ การผลิตยังไม่เพียงพอต่อการบริโภคของประชาชนและนักท่องเที่ยว ซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้น ปัจจุบันจึงมีการนำเข้าพืช ผัก ผลไม้ จากอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี และอำเภอใกล้เคียงเพื่อมาบริโภคภายในเกาะ

ตารางที่ 3 สภาพการผลิตพืชที่สำคัญของเกาะสมุย

พืชเศรษฐกิจ	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่/ปี)	จำนวนครัวเรือนที่ปลูก
มะพร้าว	89,269	500	3,722
ทุเรียน	10,087	1,500	653
ยางพารา	5,534	2,000	308
ยางพารา	1,230	220	79
มังคุด	485	1,000	77

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย 3 กันยายน 2547

2) ประมง

การประมงในเกาะสมุยเกือบทั้งหมดเป็นประมงชายฝั่งขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพประมงน้ำเค็มบริเวณชายฝั่งของหมู่บ้านต่างๆ และมีส่วนน้อยที่ประกอบอาชีพประมงน้ำจืด ได้แก่ การเลี้ยงปลา เพาะปลา และอนุบาลลูกกุ้ง โดยผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่ใช้ในครอบครัวร้อยละ 30 ที่เหลือร้อยละ 70 นำไปจำหน่ายในตลาดและร้านอาหารภายในเกาะ อย่างไรก็ตามผลผลิตที่ได้ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการทำประมงทะเลซึ่งเป็นผลผลิตส่วนใหญ่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิตจากในช่วงหนึ่งปีสามารถทำประมงได้ประมาณ 4-5 เดือน ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่มีมรสุม และปัญหาการขาดความอุดมสมบูรณ์ของปะการังเนื่องจากการระบายของเสียลงสู่ทะเล ทำให้ผลผลิตสัตว์น้ำเค็มลดลงทุกปี จึงต้องมีการนำสัตว์น้ำเข้ามาจากที่อื่นๆ

3) ปศุสัตว์

ในเกาะสมุยยังมีการผลิตปศุสัตว์ ได้แก่ ไก่ เป็ด สุกร กระบือ และโค แต่เมื่อเปรียบเทียบกับอำเภออื่นในอำเภออื่นๆ ในจังหวัด ส่วนใหญ่ผลิตเพื่อใช้บริโภคและเพื่อใช้แรงงานในครอบครัว มีจำนวนน้อยที่ทำผลิตเพื่อการค้าซึ่งเป็นการทำเพื่อการหารายได้เสริมให้กับครอบครัวมากกว่า ประกอบอาชีพเป็นหลัก และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ทำให้ปริมาณสัตว์ได้ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรและนักท่องเที่ยว จึงต้องมีการนำเข้าจากที่อื่น

4) การท่องเที่ยว

การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นอย่างจริงจังในปี พ.ศ.2528 โดยการกำหนดเป็นแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวเกาะสมุย ได้ส่งผลให้การท่องเที่ยวในเกาะสมุยขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว จำนวนโรงแรมและที่พัก และจำนวนเงินตราต่างประเทศที่หมุนเวียนในเกาะสมุย

เกาะสมุยมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาทั้งหมด 34 แห่ง โดยแบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติรวม 26 แห่ง ได้แก่ หาดทราย 17 แห่ง น้ำตก 2 แห่ง และแนวปะการัง 7 แห่ง ประเภทประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม 4 แห่ง ประเภทศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมท้องถิ่นรวม 4 แห่ง โดยสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่สำคัญของเกาะสมุยคือ เป็นสถานที่ตากอากาศในภูมิภาคเขตร้อนที่มีแสงแดด ทะเล หาดทราย ปะการังที่สวยงาม โดยแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหาดทรายที่มีชื่อเสียง ได้แก่ หาดหน้าทอน หาดท้องตะเคียน หาดเฉวง หาดเชิงมน หาดบ่อผุด หาดแม่ น้ำ เป็นต้น สถานที่เหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเยือนเกาะสมุย และยังทำรายได้ให้กับประชาชน ซึ่งปัจจุบันจะเห็นที่พักเกิดขึ้นมากมายเพื่อบริการและรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน

ตารางที่ 4 จำนวนโรงแรม บังกะโล เกสต์เฮาส์ และบ้านพักชั่วคราว อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตำบล	จำนวน
อ่างทอง	9
ลิปะน้อย	8
ตลิ่งงาม	10
หน้าเมือง	2
มะเร็ต	83
บ่อผุด	127
แม่น้ำ	48
รวม	287

ที่มา: ที่ทำการปกครองอำเภอเกาะสมุย พ.ศ. 2547

5) การค้าและบริการ

ร้านค้าและสถานประกอบการต่างๆ ในเกาะสมุยส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในบริเวณที่เป็นศูนย์รวมชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริเวณตลาดหน้าทอน ตำบลอ่างทอง ตำบลมะเร็ต ตำบลบ่อผุด และตำบลแม่น้ำ ในปี พ.ศ.2534 มีร้านค้าและสถานประกอบการที่จดทะเบียนการค้าเพื่อเสียภาษีการค้าจำนวน 803 แห่ง หรือร้อยละ 50.7 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านอาหาร โรงแรมและบังกะโล ส่วนร้านค้าและสถานประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนการค้าเพื่อเสียภาษีการค้าคาดว่าจะมีไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของร้านค้าและสถานประกอบการที่จดทะเบียน

ส่วนธุรกิจให้บริการทางการเงินในเกาะสมุยได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะบริเวณตลาดหน้าทอน ตำบลอ่างทอง ตำบลบ่อผุด และตำบลบ่อผุด ในปีพ.ศ. 2534 มีสถาบันการเงินในเกาะสมุยรวม 32 แห่ง ประกอบด้วยสถาบันการเงินที่เป็นธนาคารพาณิชย์ 28 แห่ง นอกจากนี้ยังมีสหกรณ์จำนวน 3 แห่ง โดยแบ่งเป็นสหกรณ์การเกษตรอำเภอเกาะสมุย สหกรณ์ร้านค้าอำเภอเกาะสมุย และสหกรณ์เดินรถอำเภอเกาะสมุย

6) อุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมของเอกชนในเกาะสมุยมี 7 ประเภท ซึ่งทุกประเภทเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่มีการใช้เงินลงทุนน้อย ไม่ต้องใช้เงินลงทุนและความรู้ความสามารถขั้นสูงในการผลิต ในปัจจุบัน

มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตดำเนินการและประกอบการจำนวน 35 แห่ง ตั้งอยู่ในตำบลต่างๆ ดังต่อไปนี้ ตำบลอ่างทอง 13 แห่ง ตำบลลึปะน้อย 2 แห่ง ตำบลตลิ่งงาม 3 แห่ง ตำบลหน้าเมือง 4 แห่ง ตำบลมะเร็ด 8 แห่ง ตำบลแม่น้ำ 5 แห่ง โดยตำบลบ่อผุดยังไม่มี การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมใดๆ โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นการทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้มะพร้าว ทำน้ำแข็ง ซ่อมเครื่องยนต์ และทำคอนกรีต เป็นต้น

3.3.2 สภาพสังคม

1) ประชากร

จากข้อมูลสำนึกทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลเกาะสมุย เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2546 อำเภอเกาะสมุยมีประชากรท้องถิ่นจำนวน 44,029 คน แบ่งเป็นประชากรชายจำนวน 21,494 คน ประชากรหญิงจำนวน 22,535 คน มีจำนวนครัวเรือน 20,230 ครัวเรือน มีความหนาแน่นต่อพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 155.68 คนต่อตารางกิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีประชากรแฝงซึ่งมีประมาณ 40,000 คน และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 40,000 คนต่อวัน

ตารางที่ 5 จำนวนประชากรอำเภอเกาะสมุย

ตำบล	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
อ่างทอง	4,522	4,520	9,022
ลึปะน้อย	1,816	1,909	3,725
ตลิ่งงาม	2,372	2,512	4,884
หน้าเมือง	1,922	2,084	4,006
มะเร็ด	3,166	3,466	6,632
บ่อผุด	4,599	4,528	9,087
แม่น้ำ	2,686	2,948	5,634

ที่มา: ข้อมูลทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2546

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณ 34,034 คน และศาสนาอื่นๆประมาณ 1,053 คน มีสถาบัน หรือองค์กรศาสนาดังนี้

- วัด จำนวน 20 แห่ง

- ที่พักสงฆ์ จำนวน 10 แห่ง
- มัสยิด จำนวน 1 แห่ง
- ศาลเจ้า จำนวน 2 แห่ง
- โบสถ์คาทอลิก จำนวน 1 แห่ง
- โบสถ์โปรเตสแตนต์ จำนวน 2 แห่ง

2) ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

ประชากรจะอาศัยอยู่ใน 3 เกาะคือ เกาะสมุย เกาะพะลวย และเกาะแตน โดยส่วนใหญ่จะกระจุกตัวหนาแน่นในตำบลที่เป็นศูนย์รวมบริการหลักของธุรกิจการท่องเที่ยว และในตำบลที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ ตำบลอ่างทอง ตำบลมะเร็ต ตำบลบ่อผุด และตำบลแม่น้ำ โดยประชากรจะจับกลุ่มเป็นชุมชนใหญ่อยู่หลายชุมชนได้แก่

2.1 ชุมชนกลางวัน เช่น ชุมชนหน้าทอน ชุมชนแม่น้ำ ชุมชนหัวถนน

2.2 ชุมชนกลางคืน เช่น ชุมชนเฉวง ชุมชนละไม ซึ่งชุมชนบริเวณดังกล่าวเป็นศูนย์รวมธุรกิจการท่องเที่ยวและสถานบันเทิงต่างๆ

ประชากรในเกาะสมุยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมควบคู่ไปกับอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว ส่วนประชากรที่ย้ายเข้า และย้ายออกระหว่างตำบลในเกาะสมุยและระหว่างเกาะสมุยกับต่างถิ่นเกือบทั้งหมด ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างเดียว

3) เชื้อชาติ

ประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทย แต่มีเชื้อชาติอื่นปะปนอยู่บ้าง เช่น จีน มาลาญ ซึ่งชาวจีนส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตชุมชนยึดอาชีพค้าขายเป็นหลัก ส่วนชาวมุสลิมเชื้อสายมาลาญจะตั้งบ้านเรือนริมฝั่งทะเล มีอาชีพประมง นอกจากนี้ในปัจจุบันนี้ชาวตะวันตกได้เข้ามาอยู่อาศัย และประกอบอาชีพด้านธุรกิจการท่องเที่ยวมากขึ้น

3.3.3 ด้านวัฒนธรรม

เกาะสมุยก่อตั้งเป็นอำเภอมากกว่า 100 ปี ทำให้ชาวสมุยมีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมายาวนาน ครุฑชุม ศิริพันธ์ ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเกาะสมุย ได้จำแนกพิธี และกิจกรรมที่จัดขึ้นในเกาะสมุยเหล่านั้นแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (ชุม ศิริพันธ์, 2546: 1-10)

1) วัฒนธรรมประจำบ้าน

1.1 ประเพณีลอยเคราะห์

"พิธีลอยเคราะห์" เป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งของชาวไทยทางภาคใต้ซึ่งอยู่ติดกับทะเล การลอยเคราะห์ คือการนำสิ่งไม่ดีทั้งหลายทั้งปวงออกจากร่างกาย ครอบครัวยุบบ้าน นิยมทำกันวันเสาร์หรือ

วันอังคารในเดือนเมษายน หรือเดือนพฤษภาคมเพราะเป็นฤดูแล้ง สถานที่ประกอบพิธีส่วนมากจะเป็นสถานที่ใกล้ชายทะเล เพราะทุกแห่งจะปลูกศาลา (ศาล) ไร่ 1 หลัง เรียกว่า "ศาลพ่อตา" คือที่ประทับของเทวดาผู้คุ้มครองหมู่บ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข ปลอดภัยจากโรคภัยและสิ่งอัปมงคลทั้งปวง บางหมู่บ้านที่อยู่ไกลทะเลก็นิยมปลูกไร่กลางทุ่งนา ซึ่งเรียกว่าศาลพ่อตาด้วยเช่นกัน

พิธีทำบุญลอยเคราะห์ จะจัดร่วมกับพิธีทำบุญศาลาพ่อตา หรือที่เรียกกันว่า ทำบุญหน้าบ้าน ประกอบพิธีในตอนกลางคืนนิมนต์พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ มีมโนราห์แสดง รุ่งเช้าชาวบ้านจะทำอาหารไปถวายพระ จากนั้นจึงประกอบพิธีลอยเคราะห์ ขั้นตอนแรกมโนราห์ตัวนายโรงจะประกอบพิธีฉีกเหมรย (จำเลย) คือสิ่งที่ชาวบ้านบนบานต่อเทวดาผู้คุ้มครองหมู่บ้าน (พ่อตา) ว่าตั้งแต่นี้ต่อไปสิ่งที่บนบานเอาไว้ให้ขาดหายต่อกัน โดยให้นายโรงมโนราห์เป็นคนฉีกเหมรยโดยการใช้นิคมดาบประกอบท่ารำแล้วแทงลงที่หน่อเหมรยที่ผูกไว้ที่เสาด้านกลางหน้าศาลาพ่อตา ก็เป็นอันว่าเสร็จพิธี จากนั้นถ้าเป็นหมู่บ้านชายทะเลก็จะมีพิธีลอยเคราะห์ต่อไป โดยจะทำเรือเป็นแพเล็กๆ ใช้เสื่อในลานเป็นใบเรือหรือแพจะได้นำเรือหรือแพออกจากฝั่ง โดยชาวบ้านจะนำข้าวสาร อาหารแห้งอย่างละนิดหน่อย ตัดเล็บมือ เล็บเท้า เส้นผม เสื่อผ้า เหยี่ยวบาทลงในเรือเคราะห์ โดยจะนำเรือเคราะห์ลงสู่ทะเลลึกที่มีกระแสเชี่ยว เพื่อป้องกันไม่ให้เรือเคราะห์กลับสู่ฝั่ง

1.2 ประเพณีชักพระ

ชักพระหรือลากพระเป็นงานบุญและงานเทศกาลรื่นเริงประจำปีที่ทำสืบต่อมาตั้งแต่โบราณ จะจัดขึ้นตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี "ชักพระ" หมายถึง การแห่พระ มีการอัญเชิญพระพุทธรูปจากวัดต่างๆ ไปประดิษฐานบนรถยนต์ซึ่งตกแต่งอย่างสวยงามคล้ายเรือ แล้วแห่ไปรอบหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านนมัสการ จากนั้นจึงแห่กลับวัด ประเพณีแต่เดิมกระทำทางน้ำเพราะไม่มีถนน ไม่มีรถ ก่อนวันชักพระชาวบ้านจะจัดแต่งเรือประดับดอกไม้และเตรียมอาหารสำหรับถวายพระ

เช้าตรู่วันงานมีการตักบาตรหน้าพระที่จะชัก ซึ่งทางวัดมักกำหนดให้ไปชุมนุมกันเพื่อตักบาตร หลังถวายภัตตาหารเช้า ชาวบ้านจะชักพระออกจากวัดไปชุมนุม เมื่อเรือพระผ่านหน้าบ้าน ชาวบ้านจะนำอาหารมาถวาย และเมื่อถึงศูนย์กลางที่ชุมนุมเรือพระช่วงใกล้เที่ยงก็จะถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ ก่อนวันแห่พระคือ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 จะมีประเพณีทอดพุ่มผ้าป่าซึ่งทำควบคู่กับประเพณีลากพระ ชาวบ้านจะเริ่มจัดพุ่มผ้าป่าประดับไฟสวยงามไว้หน้าบ้านตั้งแต่หัวค่ำ ในพุ่มผ้าป่ามีผ้าบังสุกุลหนึ่ง ผืนและปิ่นโตหนึ่งถาดพร้อมอาหารคาวหวาน รวมทั้งของใช้จำเป็นสำหรับพระสงฆ์ ครั้นรุ่งเช้าซึ่งเป็นวันลากพระ พระภิกษุจากวัดต่างๆ จะจาริกไปยังพุ่มผ้าป่าเรียกว่า "ชักผ้าป่า" จากนั้นจึงเริ่มถวายพุ่มผ้าป่า

1.3 ประเพณีรับ-ส่งตายาย

ประเพณีรับ-ส่งตายาย หรือ "งานบุญเดือนสิบ" ตามความเชื่อในพระพุทธศาสนาเชื่อว่าในปลายเดือนสิบนั้น ปู่ ย่า ตา ยาย และญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว โดยเฉพาะผู้ที่มีบาปมากจะตกนรก

ซึ่งเรียกว่าเปรต จะได้รับการปลดปล่อยจากพญายม หรือยมบาล เพื่อให้ขึ้นมาพบญาติพี่น้อง และลูกหลานของตนในเมืองมนุษย์ในวันแรม 1 ค่ำ เดือนสิบ และให้กลับไปอยู่ในนรกดังเดิม ในวันแรม 15 ค่ำ เดือนสิบ เป็นเวลาที่ขึ้นมาอยู่เมืองมนุษย์ 15 วัน ด้วยเหตุนี้เองญาติๆ จึงจัดหาอาหารต่างๆ ไปเลี้ยงดู โดยการทำอาหารไปเลี้ยงพระ แล้วจึงอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้ ชาวบ้านมีความเชื่อว่าเมื่อได้ประกอบพิธีนี้แล้ว บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว จะได้รับส่วนบุญส่วนกุศล แม้ดวงวิญญาณตกทุกข์ได้ยากอยู่ในนรกขุมใดก็จะได้พ้นทุกข์ แต่ถ้ามีความสุขอยู่แล้วก็จะมีความสุขยิ่งขึ้นไป

พิธีรับ-ส่งตายายของชาวสมุยนิยมจัดในวันรับคือวันแรม 1 ค่ำ และวันส่ง คือ แรม 15 ค่ำ ในวันรับตายาย ชาวบ้านจะจัดเตรียมอาหารคาวหวาน ดอกไม้ธูปเทียนไปทำบุญถวายสังฆทานที่วัด ส่วนวันส่งตายายจะเตรียมขนมต่างๆ ซึ่งเชื่อกันว่า ตายายจะนำกลับไปด้วย ขนมที่ทำขึ้นเรียกว่า "หนมตายาย" ได้แก่ ขนมลา ขนมไข่ปลา ขนมกรูป ยาหนม ยาสาต ขนมพอง ต้มและผลไม้ โดยจะจัดใส่ถาดแล้วนำไปถวายที่วัด นอกจากนี้ยังมี "น้ำพริกจุ่ม" ซึ่งถือว่าขาดไม่ได้เลยเพราะเป็นสิ่งที่ตายายชอบ เมื่อถวายพระแล้วชาวบ้านจะนำอาหารและขนมส่วนหนึ่งไปวางไว้ตามประตูวัดริมกำแพง หรือโคนต้นไม้ภายในวัด เรียกว่า "ตั้งเปรต" เพื่อให้ตายายหรือวิญญาณที่ไม่มีญาติได้รับส่วนกุศล แต่วัดบางแห่งจะสร้างยกพื้นหรือไม้ที่ตั้งโต๊ะให้ชาวบ้านนำอาหารหรือขนมไปตั้งรวมกันเรียกว่า "หลาเปรต" เมื่อสวดบังสุกุลอุทิศส่วนกุศลเสร็จพิธีแล้ว ทั้งเด็กและผู้ใหญ่จะกรูเข้าแย่งอาหารจากหลาเปรตเรียกว่า "ชิงเปรต" เพราะเชื่อว่าอาหารเหล่านี้ถือเป็นสิริมงคล ในช่วงค่ำทางวัดมักจะทำให้มีการแสดงมหรสพพื้นบ้าน ประเพณีรับ-ส่งตายายถือเป็นวันสำคัญจะมีลูกหลานญาติๆ ของตระกูลต่างๆ ทั้งที่อยู่ใกล้และไกล จะกลับมาบ้านเพื่อประกอบพิธีดังกล่าว ทุกวัดจะเนืองแน่นไปด้วยผู้คน ซึ่งถือว่าเป็นเดือนแห่งการรวมญาติของชาวสมุย การเปลี่ยนแปลงของพิธีตายายนั้นจะมีก็แต่เรื่องของขนมที่ต้องพาไปวัด กล่าวคือในอดีตทุกครอบครัวจะทำขนมกันเอง แต่ปัจจุบันนี้ส่วนมากชาวบ้านจะซื้อมากกว่าการทำกันเองภายในครอบครัว ส่วนในด้านอื่นก็ยังคงรูปแบบเดิม

1.4 ประเพณีกินข้าวห่อของชาวสมุย

การประกอบอาชีพของชาวสมุยในสมัยโบราณ จะเป็นการทำนา ทำสวน ทำไร่ ซึ่งอยู่ใกล้บ้านพัก จะต้องนำอาหารไปรับประทานในตอนกลางวัน หรือแม้แต่การเดินทางไปทำธุรกิจ ไปเยี่ยมญาติจากหมู่บ้านหนึ่งไปอีกหมู่บ้านหนึ่ง ซึ่งมีระยะทางไกล จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดอาหารไว้รับประทานระหว่างการเดินทาง เพราะในอดีตยังไม่มียานพาหนะเช่นในปัจจุบันนี้ ลักษณะของข้าวห่อคือ นำข้าวสุกใส่ในใบตอง พร้อมด้วยกับข้าว ส่วนมากจะเป็นน้ำพริกแห้ง น้ำพริกมะขามสด ปลาเค็มทอดหรือปิ้ง แล้วหากาบหมาก (ตอกหมาก) มารองอีกชั้นหนึ่ง เสร็จแล้วห่อเป็นรูปสี่เหลี่ยม สถานที่กินข้าวห่อจะต้องเป็นสถานที่ที่ต้องมีน้ำจืด มีบ่อน้ำ ลำธาร กล่าวได้ว่าการกินข้าวห่อ คือการนำอาหารไปรับประทานนอกบ้านพักอาศัย

2) วัฒนธรรมต่างถิ่นที่เข้าสู่สมัย

2.1 พิธีลอยกระทง

การลอยกระทงเป็นประเพณีของคนไทยอย่างหนึ่ง ที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เพราะถือว่าวันดังกล่าว แม่น้ำลำคลองไหลสะอาด เกาะสมัยเริ่มมีการลอยกระทงเมื่อ ปี พ.ศ. 2507 โดยจัดขึ้นที่คลองบางลา ตำบลบ่อผุด โดยพระครูศรีวิชัยคุณาภรณ์ (ปัจจุบันคือ หลวงตา ศรีวิชัย เจ้าอาวาสวัดพุทธปัญญา กทม.) การลอยกระทงจึงได้แพร่หลายไปยังสถานที่ต่างๆ ตลอดถึง โรงแรมใหญ่ๆ ที่มีสระน้ำเป็นของตนเอง นับได้ว่าประเพณีลอยกระทงเป็นที่สนใจของชาวต่างประเทศเป็นอย่างมาก และได้จัดประเพณีลอยกระทงอย่างเป็นทางการที่อำเภอเกาะสมุย และสถานที่ต่างๆ รอบ เกาะสมุยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 เป็นต้นมา

2.2 งานวันปีใหม่

ในวันขึ้นปีใหม่ ชาวเกาะสมุยนิยมนำของขวัญไปมอบให้ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่เคารพนับถือเพื่อขอพร จากท่าน นอกจากนี้ยังมีการตักบาตรในวันที่ 1 มกราคม มีการกล่าวอวยพรแก่กัน เช่น เจ้าอาวาส กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กล่าวอวยพรแก่ชาวบ้าน พระสงฆ์เจริญมงคลคาถาเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ทุกคน

2.3 งานวันสงกรานต์

งานวันสงกรานต์เป็นประเพณีของชาวภาคเหนือ และภาคกลาง ชาวสมุยได้นำมาเป็นแบบอย่างมาจัดเป็นพิธีที่ไม่ยิ่งใหญ่มากนักดังเช่นภาคกลาง และภาคเหนือ ไม่มีการแห่นางสงกรานต์ ชาวสมุยจัดประเพณีขึ้นอย่างเรียบง่าย โดยมีการรดน้ำคนชรา ให้ของขวัญของใช้ตามสมควร มีการสงฆ์ น้ำพระพุทธรูป เป็นต้น

2.4 พิธีรดน้ำสังข์คู่บ่าวสาว

พิธีนี้ไม่เคยมีมาก่อนที่เกาะสมุยเริ่มจะมีมาประมาณ 10-15 ปี แต่จะมีเพียงบ่าวสาวบางคู่ไม่ได้ มีเพียงทั่วไป พิธีนี้เป็นพิธีพราหมณ์ แต่ได้นำมาประยุกต์เป็นของพุทธ โดยในพิธีจะนิมนต์พระสงฆ์มา ประกอบพิธีให้ มีการสวมมงคลแฝด สวดชัยมงคลคาถา ไปรยข้าวตอกดอกดอกไม้ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์ มีการจัดโต๊ะหมู่ รดน้ำสังข์ให้กับคู่บ่าวสาว

3) ประเพณีที่ชาวสมุยสร้างขึ้นใหม่

3.1 งานวันกลางสาดและของดีเมืองสมุย

เป็นประเพณีที่จัดขึ้นใหม่ โดยความริเริ่มของสุขาภิบาลอำเภอเกาะสมุย ร่วมกับสภาวัฒนธรรม อำเภอเกาะสมุยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี และส่งเสริมแนะนำของดีที่มีในสมุย เช่น พืชผลทางการเกษตร ภายในงานจะจัดทำอาหาร งานจักสาน การกวนยาหมอม การแสดงซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว งานนี้ได้เริ่มจัดตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ซึ่งจะจัดขึ้นในเดือนกันยายน

ซึ่งเป็นเดือนที่ผลไม้เกือบทุกชนิดจะออกสู่ตลาด โดยเฉพาะกลางสาด เงาะ มังคุด ทุเรียน ซึ่งปัจจุบันถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจของเกาะสมุย ในงานนอกจากจะนำผลไม้ดังกล่าวออกมาวางขาย ในงานยังมีกิจกรรมอื่นๆอีกมากมาย เช่น การทำอาหารของกลุ่มแม่บ้านอำเภอเกาะสมุย การแสดงวิถีชีวิตของชาวเกาะสมุย การออกร้านของหน่วยงานต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน เป็นต้น ซึ่งงานวันกลางสาด และของดีเมืองสมุยคงจะกลายเป็นวัฒนธรรมของชาวสมุยอีกงานหนึ่ง

ประเพณีต่างๆเหล่านี้สามารถทำให้ชาวบ้านในอดีตมีการกระทำทางสังคมร่วมกัน มีโอกาสได้พบปะสังสรรค์กันบ่อยๆ ทำให้เกิดแรงยึดเหนี่ยวทางสังคม การร่วมมือช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆ ในงานประเพณีเหล่านี้ ทำให้ชาวบ้านเกิดความสามัคคี แต่ในปัจจุบันนี้เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก็ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมด้วย มีการรับวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามา และยังมี การเกิดขึ้นใหม่ของประเพณีภายในท้องถิ่น การรับวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามาปฏิบัติ แต่ยังไม่ละทิ้งประเพณีดั้งเดิมของชุมชนไปเสียทีเดียว ถึงแม้ว่ารายละเอียดของประเพณี และการร่วมมือของชาวบ้านจะมีความเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็ตาม

3.4 การคมนาคม

การคมนาคมในเกาะสมุยในอดีตมีความยากลำบากเพราะไม่มีถนน การไปมาหาสู่กันระหว่างเพื่อนบ้านใช้การเดินทางเท้าตามทางเกวียนลัดเลาะไปตามชายหาด ป่า และภูเขา แต่ถ้าต้องไปยังหมู่บ้านอื่นๆ ที่อยู่ไกลจากหมู่บ้านก็ต้องเดินข้ามภูเขา หรือถ้าจะเดินทางจากเฉวงไปภูเรือที่อำเภอซึ่งอยู่ที่ตำบลหน้าทอนจะต้องใช้เรือโดยใช้เวลา 1 วัน ต่อมาเมื่อมีแนวถนนจากบ้านหน้าทอน-ลิปะน้อย-ตลิ่งงาม-หน้าเมือง-บ้านหัวถนน และบ้านละไม พ.ศ.2500 ทำแนวถนนรอบเกาะแต่รถยังไม่วิ่งโดยรอบไม่ได้เพราะติดช่วงเขาหมาแหงน จนกระทั่ง พ.ศ.2510 มีการระเบิดภูเขาหมาแหงนทำให้สามารถวิ่งรถได้รอบเกาะ แต่ถนนยังเป็นดินลูกรัง หลังจากนั้นได้มีการก่อสร้างต่อไปเรื่อยๆ ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2511 ได้สร้างถนนรอบเกาะสมุยเสร็จแต่สภาพถนนยังเป็นดินลูกรัง ในปี พ.ศ.2522 ได้เริ่มมีการปรับปรุงถนนให้เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กสายรอบเกาะโดยกรมทางหลวง แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2524

ส่วนการคมนาคมติดต่อระหว่างเกาะสมุยและแผ่นดินใหญ่ในอดีตใช้เรือเป็นหลัก โดยอาศัยเรือค้าขายของชาวจีนไหหลำ หรือทางเรือคือ จากกรุงเทพฯ-เกาะสมุย บ้านดอน-เกาะสมุย ทางรถไฟ คือ ธนบุรี-สุราษฎร์ธานี จากนั้นแล้วต้องลงเรือนอนที่บ้านดอนต่อไปยังเกาะสมุย ในปี พ.ศ.2516 เริ่มมีเรือติดเครื่องยนต์ที่ใช้น้ำมันเชื้อเพลิงชื่อว่า เรือตั้งหางย เป็นเรือประจำทางลำแรกระหว่างบ้านดอนกับเกาะสมุย เรือเซพี เป็นเรือลำแรกที่วิ่งระหว่างเกาะพะงัน-เกาะสมุย-บ้านดอน

หลังจากนั้นมีเรือมัสยา เข้ามาร่วมวิ่งผลัดเปลี่ยนกับเรือเซพี โดยผู้โดยสารนั่งด้านบน ชั้นล่างเป็นที่วางสิ่งของสินค้า เมื่อเรือเซพีหยุดวิ่งแล้ว เรือเศรษฐีภักดีเข้ามาประจำเส้นทางแทน ต่อมาก็มีเรือสะอาดวารี กาจเกียรติ ยุทธสิน นำชล นำสมุย สหมิตร เลิศไพบูรณ์ เป็นต้น (กวี รังสิวารักษ์, 2546: 177) และในปลายปี พ.ศ.2524 มีการเปิดเส้นทางเดินเรือเฟอร์รี่ทำให้การเดินทางระหว่างเกาะสมุยและแผ่นดินใหญ่มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันการคมนาคมในเกาะสมุยมีถนนสายรอบเกาะ (ถนนทิวราษฎร์ภักดี) ซึ่งเป็นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41 ความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร มีซอยแยกจากถนนหลักเข้าสู่หมู่บ้านต่างๆอีก 9 สาย ระยะทางยาวประมาณ 40 กิโลเมตร ถนนสายหลักเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ซึ่งใช้ได้ทุกฤดูกาล และมีถนนดินลูกรังเชื่อมต่อระหว่างถนนสายหลักและถนนสายแยก เพื่อเข้าสู่หมู่บ้านหรือบริเวณชายหาดกระจายอยู่ทั่วไป นอกจากนี้กรมทางหลวงได้จัดทำโครงการพัฒนาทางหลวงในอำเภอเกาะสมุย โดยการขยายทางจราจร ป้ายจราจรและเครื่องหมายนำทางเพิ่มเติมตั้งแต่ปี พ.ศ.2541-2543 ส่วนการเดินทางบนเกาะสมุยมีรถโดยสารบริการ โดยแบ่งเป็นรถที่สังกัดสหกรณ์เดินรถ ซึ่งให้บริการรถสองแถวทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน รถแท็กซี่มีเตอร์จำนวน 10 คัน ให้บริการทั้งกลางวันและกลางคืน และรถตู้จำนวน 13 คัน อัตราบริการ 50 บาททุกเส้นทาง จนกระทั่งปัจจุบันนี้การเดินทางติดต่อกับแผ่นดินใหญ่มี 3 ทางคือ ทางเรือ ทางรถโดยสารประจำทาง และทางอากาศ

3.4.1 ทางเรือ

1. ท่าเรือหน้าทอน ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 ตำบลอ่างทอง โดยมีบริการเรือด่วนและเรือนอนกลางคืน โดยมีการให้บริการดังนี้

- เรือด่วนจากท่าเรือสุราษฎร์ธานี-ท่าเรือหน้าทอน ใช้เวลาเดินทางเที่ยวละ 2.5 ชั่วโมง
- เรือนอนจากท่าเรือสุราษฎร์ธานี-ท่าเรือหน้าทอนใช้เวลาเดินทางเที่ยวละ 6

ชั่วโมง ออกเวลา 23.00 นาฬิกา

- การให้บริการเรือนอนจากท่าเรือหน้าทอน-ท่าเรือสุราษฎร์ธานี ใช้เวลาเดินทางเที่ยวละ 6 ชั่วโมง ออกเวลา 21.00 นาฬิกา

- การให้บริการเรือเฟอร์รี่โดยบริษัทชิทธานเฟอร์รี่ บริการเรือเฟอร์รี่เพื่อการเดินทางระหว่างเกาะสมุยกับอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้เวลาเดินทางเที่ยวละ 1.5 ชั่วโมง

2. ท่าเรือเฟอร์รี่ ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 ตำบลลิปะน้อย โดยบริษัทราชาเฟอร์รี่บริการเรือเฟอร์รี่เพื่อการเดินทางระหว่างเกาะสมุยกับอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้เวลาเดินทางเที่ยวละ 1.5 ชั่วโมงมีเรือออกทุกชั่วโมง

3.4.2 ทางรถโดยสารประจำทาง

1. เกาะสมุย-สุราษฎร์ธานี วันละ 6 เที่ยว
2. เกาะสมุย-กรุงเทพฯ วันละ 1 เที่ยว
3. เกาะสมุย-หาดใหญ่ วันละ 1 เที่ยว
3. เกาะสมุย-ภูเก็ต วันละ 1 เที่ยว

3.4.3 ทางอากาศ

สนามบินเอกชนแห่งแรกที่เกาะสมุยได้เกิดขึ้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2532 ดำเนินการโดย บริษัทการบินกรุงเทพ จำกัด จนกระทั่งปัจจุบันนี้มีเที่ยวบินในเส้นทางต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เกาะสมุย-กรุงเทพ วันละ 21 เที่ยว
2. เกาะสมุย-ภูเก็ต วันละ 2 เที่ยว
3. เกาะสมุย-พัทยา วันละ 2 เที่ยว
4. เกาะสมุย-พนมเปญ วันละ 2 เที่ยว
5. เกาะสมุย-สิงคโปร์ วันละ 2 เที่ยว

3.5 ชุมชนเจวง

3.5.1 ที่ตั้งและสภาพภูมิประเทศ

ในเอกสารจดหมายเหตุพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสหัวเมืองในแหลมมาลายูเมื่อ พ.ศ.2451 เรียกอ่าวเจวงว่า "อ่าวระเวน" หรือ ระเวง ซึ่งถ้าเป็นสำเนียงของชาวเกาะจะเรียกว่า เหวง และอีกนัยหนึ่งอาจมีที่มาจากคำว่าโหวงเหวง ซึ่งแปลว่าโล่งแจ้งว่างเปล่า เมื่อนักบุกเบิกยุคแรกมาพบเห็นอ่าวเจวงแล้ว ก็เกิดความรู้สึกเบิกบานใจและรู้สึกชอบจึงตั้งหลักปักฐานอยู่ที่ดินแดนแห่งนี้ และเมื่อยืนอยู่กลางหาดเจวง แล้วมองออกไปยังทะเลข้างหน้า จะเห็นแต่น้ำกับฟ้าเท่านั้น ไม่มีเกาะแก่งใดๆ ก็ยิ่งมีความเชื่อมากยิ่งขึ้นว่าเหวงน่าจะมาจากคำพื้นบ้าน เหวง ที่มีนัยว่า อ่างว่าง ว่างโล่ง (กวี รั้งสิวรารักษ์, 2546: 103-104)

ชุมชนเจวงตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของเกาะสมุย ห่างจากอำเภอเป็นระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร มีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ 2 บ้านเจวงน้อย หมู่ที่ 3 บ้านเกาะฟาน และหมู่ที่ 6 บ้านเจวงใหญ่ ตำบลบ่อผุด ชุมชนเจวงเป็นที่ตั้งของหาดเจวง อันเป็นชายหาดที่มีความสวยงามได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวมากที่สุดบนเกาะสมุย ด้วยศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนเจวงซึ่งเป็นชุมชนเกษตรชนบทเดิมเปลี่ยนแปลงมาเป็นชุมชนศูนย์กลางที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่หนาแน่นที่สุดในเกาะสมุย ก่อให้เกิดกิจกรรมอำนวยความสะดวกและบริการสำหรับนักท่องเที่ยว

เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันนี้ชุมชนเจวงมีสถานที่พักทั้งโรงแรม บังกะโล เกสท์เฮาส์ และบ้านพักชั่วคราว รวมทั้งสิ้น 127 แห่ง

สภาพพื้นที่ของชุมชนเจวงมีลักษณะเป็นรูปทรงสามเหลี่ยม ล้อมรอบด้วยที่สูงทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก ส่วนด้านที่เหลือเป็นชายฝั่งทะเล ทิวเขาทางด้านตะวันตกมียอดเขาความสูงตั้งแต่ 300 เมตร จนถึงมากกว่า 400 เมตร จากระดับน้ำทะเลเฉลี่ยปานกลาง ส่วนทางทิศเหนือนั้นเป็นเนินเขาที่คั่นระหว่างหาดเจวงกับหาดบ่อผุด และหาดบางรักษ์ จุดที่สูงที่สุดคือ เขาหัวจุก 90 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ทางด้านเหนือสุดหาดเจวงเป็นแหลม ไม่ห่างจากปลายแหลมมากนักมีเกาะเล็กๆ ชื่อ เกาะมัดหลัง ทางด้านใต้หาดเจวงมีแหลมเล็กๆ ชื่อเกาะฟาน แบ่งหาดเจวงออกเป็น 2 ส่วน โดยหาดทางด้านใต้ของแหลมเกาะฟานเรียกว่า หาดเจวงน้อย พื้นที่ลาดเอียงจากที่สูงทางด้านทิศตะวันตกและทิศเหนือลงสู่ที่ลุ่มพุ่มเจวงตอนกลาง พื้นที่มีลำคลองสายสั้นๆ หลายสายไหลลงสู่พุ่มได้แก่ คลองแบก คลองหรั่ง คลองหมาก คลองตาแจ่ม คลองป่าจาก และคลองตากลอม แต่จะมีน้ำเฉพาะฤดูฝนเท่านั้น ระหว่างพุ่มเจวงกับชายฝั่งทะเลเป็นสันทรายใหญ่ อันเป็นที่ตั้งของย่านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก

3.5.2 การตั้งถิ่นฐานและการกระจายตัวของชุมชน

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการกระจายตัวของชุมชนเจวงกระจายตัวอยู่โดยรอบพุ่มเจวง กล่าวคือ ชุมชนดั้งเดิมจะตั้งถิ่นฐานอยู่ทางด้านบนบริเวณวัดพังบัวหรือวัดบุษกริราม และบริเวณวัดสว่างอารมณ์ และทางด้านใต้บริเวณโรงเรียนบ้านหาดงาม ส่วนบริเวณชายฝั่งทะเลนั้นเป็นย่านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่หนาแน่นที่สุดบนเกาะสมุย การใช้ที่ดินแต่ละประเภทมีลักษณะการกระจายตัว สรุปได้ดังนี้

1) การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย กระจายตัวอยู่ทางทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทางด้านทิศใต้ของพุ่มเจวง มีทั้งที่เกาะกลุ่มกับชุมชนเดิม และกระจายตัวไปตามแนวถนนที่สร้างขึ้นในภายหลัง ได้แก่ ถนนทวิราชบุรีภักดิ์ และถนนที่ตัดเชื่อมลงสู่หาดเจวง

2) การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ส่วนใหญ่เป็นที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว อันได้แก่ โรงแรม หรือที่พักในรูปแบบอื่นๆ เป็นต้นว่า รีสอร์ท บังกะโล และอื่นๆ รวมตัวเป็นแนวยาวตลอดชายหาดเจวงและชายหาดเจวงน้อย นอกจากที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวแล้วยังมีกิจการการค้าและบริการส่วนใหญ่รวมตัวอยู่เป็นแนวยาวตามถนนเจวง-เชิงมน ตรงข้ามกับที่พักของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นร้านค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังมีการกระจายตัวอยู่เป็นจุดๆ ตามถนนสายสำคัญ

3) การใช้ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา ซึ่งมีอยู่ไม่มากนัก ประกอบด้วยโรงเรียนวัด วนอุทยาน วัดสวางอารมณ์ และโรงเรียนบ้านหาดงาม ซึ่งทั้งสามแห่งเปิดให้การศึกษา จนถึงระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

4) การใช้ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา มีอยู่ไม่มากนัก ประกอบด้วยวัดวนอุทยาน และ วัดสวางอารมณ์ นอกจากนี้ยังมีโบสถ์คริสต์จำนวน 1 แห่ง

5) การใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภค และสาธารณูปการมีอยู่น้อยมาก ได้แก่ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขเจวง

6) พื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม พื้นที่เหลือส่วนใหญ่ของชุมชนเป็นพื้นที่ชนบท เกษตรกรรมกระจายอยู่ทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นสวนมะพร้าว

3.5.3 ลักษณะทางประชากร

จากข้อมูลสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลเกาะสมุย เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2546 ชุมชนเจวงมีจำนวนประชากรทั้งหมด 9,619 คน จำนวนประชากรชาย 4,773 คน จำนวนประชากรหญิง 4,846 คน มีจำนวนครัวเรือน 6,300 ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรแฝง ซึ่งเป็นประชากรที่เข้ามาจากทั่วทุกภาคของประเทศไทย รวมทั้งแรงงานต่างด้าว ที่อพยพเข้ามาทำงานเป็นจำนวนเท่าตัวของประชากรที่มีอยู่ทั้งหมด

3.6 พัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสมุย

ก่อนปี พ.ศ.2513 เกาะสมุยเป็นที่รู้จักในนามของเกาะมะพร้าว การท่องเที่ยวที่เกาะสมุย ในช่วงนั้นยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก เนื่องมาจากการคมนาคมที่จะไปถึงเกาะสมุยมีความลำบาก ต้องอาศัยเรือสินค้าที่เข้ามาทำการค้าขายในเกาะสมุย การค้าขายที่ได้นำความเจริญมาให้กับเกาะสมุยในสมัยนั้น ก็คือ การทำสวนมะพร้าวและผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว เช่น น้ำมันมะพร้าว มะพร้าวแห้ง มะพร้าวลูก ซึ่งส่งออกนอกเกาะมีคนจีนเป็นพ่อค้าคนกลางนำไปขายที่แผ่นดินใหญ่ ชาวบ้านส่วนมากในเกาะสมุยมีอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ทำนา พืชผลที่สำคัญก็คือ มะพร้าว ข้าวเจ้า ผัก และผลไม้ เช่น ทุเรียน มะม่วง สับประรด มังคุด เป็นต้น ส่วนคนจีนนั้นก็มีอาชีพทำน้ำมันยาง ได้ และทำการค้าที่สำคัญคือ การเป็นพ่อค้าคนกลางรวบรวมมะพร้าวจากชาวสวนมะพร้าวทั่วเกาะไปจำหน่ายยังแผ่นดินใหญ่ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในอดีตจึงเป็นไปเพื่อการหาเลี้ยงชีพภายในครอบครัว ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวยังไม่มีมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน เพราะว่าคนที่เดินทางมาเกาะสมุยเพื่อการท่องเที่ยวจริงๆมีน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นพวกพ่อค้า ผู้มาติดต่องาน ส่วนนักท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะเดินทางเข้ามาเกาะสมุยนั้นพวกนี้เรียกว่า นักเดินทาง นักผจญภัย

มากกว่าที่จะเป็นนักท่องเที่ยวจริงๆ ส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างประเทศ และเป็นที่น่าสนใจที่ว่าชายหาดต่างๆ ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน เช่น ชายหาดเฉวง หาดบ่อผุด หาดแม่น้ำ หาดละไม ในอดีตนั้นเป็นที่ดินที่รกร้างว่างเปล่า เพราะพื้นดินบริเวณดังกล่าวไม่มีความอุดมสมบูรณ์ ไม่สามารถปลูกพืชพันธุ์ต่างๆ ได้ สถานที่พักจึงกระจุกตัวอยู่บริเวณหน้าทอน เพราะเป็นที่ตั้งของท่าเรือ และแหล่งท่องเที่ยวยังมีจำกัด เพราะการคมนาคมยังไม่ทั่วถึง และไม่สะดวก เมื่อนักท่องเที่ยวมาถึงเกาะสมุยและจะเข้าพักที่หน้าทอน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของเกาะในขณะนั้น

หลังจากปี พ.ศ.2513 การท่องเที่ยวของเกาะสมุยในระยะนี้อาจเรียกว่าเป็นยุคบุกเบิก เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในเกาะสมุย แต่ส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาส่วนมากเป็นนักเดินทาง (Travelers) หรือนักผจญภัยมากกว่านักท่องเที่ยว (Tourists) เรียกว่า "ฮิปปี" (Hippy) มักนิยมเข้ามาเสพยาเสพติดพวกกัญชา เห็ดเมา

ในปี พ.ศ.2516 มีบังกะโลแห่งแรกที่เกาะสมุยตั้งอยู่ที่หาดเฉวง ชื่อ "First Bungalow" โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปถึงหาดเฉวง และได้ขอพักอาศัยในบ้านของนายเชียม นางเยียม ศรีขวัญ ซึ่งเป็นบ้านพักสองชั้นขนาดใหญ่ ก่อนฝรั่งจากไปก็ได้จ่ายค่าอาหารและที่พัก เมื่อนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่มาอีก ก็มาพักที่บ้านของนายเชียมอีก กิจกรรมที่พักแบบพักที่บ้าน (Home Stay) จึงเกิดขึ้นที่บ้านของนายเชียม และนางเยียม ศรีขวัญ อย่างต่อเนื่อง และเมื่อมีฝรั่งเข้ามาเรื่อยๆ จึงได้นำเงินที่ได้จากฝรั่งมาปรับปรุงทำเป็นห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยว บังกะโลทำจากไม้มะพร้าว หลังคามุงจาก จำนวน 3 หลัง

พ.ศ.2518 "บังกะโลชาวเกาะ" เป็นบังกะโลแห่งแรกในเกาะสมุย ตั้งอยู่ที่ริมอ่าวหน้าทอน มีทั้งบังกะโลขนาดพักได้ 8 คน 4 หลัง ราคาหลังละ 250 บาท และเกสต์เฮาส์ 12 ห้อง ห้องละ 2 เตียง มีสองราคาห้องละ 80 บาท และ 120 บาท มีห้องอาหารบริการ และมีแผนกนำเที่ยว และในปีเดียวกันได้มีเรือด่วน (เรือส่งเสริมบริการ) เริ่มดำเนินการเรือสายอ่าวบ้านดอน-เกาะสมุย จึงมีเรือ 2 ประเภทวิ่งระหว่างบ้านดอน-เกาะสมุย คือเรือนอนที่มีมาแต่เดิม และเรือด่วน และเริ่มมีถนนลูกรังสายรอบเกาะและถนนสายอื่นๆ ทำให้หาดเฉวง หาดละไม โดยเฉพาะหาดเฉวงเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น เนื่องจากมีเส้นทางถนนที่ดีขึ้นเข้าสู่ชายหาดง่ายขึ้น เริ่มมีการขยายตัวของที่พักมากขึ้น เกาะสมุยมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโดยการบอกต่อๆ ไปของนักท่องเที่ยว สถานที่พักที่สร้างขึ้นในช่วงนี้มักจะเกิดขึ้นบนหาดเฉวงเป็นสำคัญ และหาดละไมรองลงมา หาดเฉวงเป็นที่รู้จักภายหลังหาดละไม เนื่องจากในอดีตถนนยังไม่รอบเกาะ ขาดช่วงตั้งแต่บ้านหัวถนนกับเฉวงที่เรียกว่าเขาหมาแหงนหรือช่องบุญตา แม้ภายหลังที่มีแนวถนนรอบเกาะแล้ว สภาพถนนยังไม่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว แต่หลังจากที่มีถนนคอนกรีตเสริมเหล็กที่แล้วเสร็จ

ในปี พ.ศ.2524 และเป็นปีที่เปิดบริการเรือเฟอร์รี่จากบ้านดอน-สมุย ที่สามารถนำรถมาสมุยได้ ทำให้การเดินทางสะดวก นักท่องเที่ยวเริ่มเข้ามาเที่ยวมากขึ้น และหาดเจวงก็เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวและเป็นจุดหมายสำคัญของการท่องเที่ยวเกาะสมุย หาดเจวงจึงเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการลงทุนสร้างที่พัก ร้านอาหาร

ต่อมาหน่วยงานของภาครัฐได้จัดวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว โดยโครงการพัฒนาเกาะสมุยได้ถูกนำเสนอต่อรัฐบาลและคณะรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ.2514 โดยส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะกรรมการพัฒนาภาคใต้พิจารณา จากผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2515 ได้มีมติให้รวมโครงการพัฒนาเกาะสมุยไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ปิยนุช คงวิทยากุล, 2540: 127)

จะเห็นได้ว่าภาครัฐและภาคเอกชนได้เริ่มเล็งเห็นสู่ทางการพัฒนาเกาะสมุยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวในช่วงต่อมา เช่น การประปา ชาวบ้านใช้น้ำประปาต่อจากท่อทำนบน้ำตกหินลาดใช้ได้เฉพาะบริเวณตลาดอ่างทอง ชาวบ้านที่เหลือส่วนใหญ่ใช้น้ำบาดาล และน้ำคลอง ในปี พ.ศ.2524 สุขาภิบาลเกาะสมุยเข้ามารับผิดชอบการประปา การไฟฟ้าให้บริการใน 3 ชุมชน คือ ชุมชนตลาดอ่างทอง ชุมชนตลาดหัวถนน และตลาดแม่น้ำ การสื่อสารและโทรคมนาคม มีที่ทำการไปรษณีย์แห่งเดียวที่ตลาดหน้าทอน มีไปรษณีย์เอกชน 3 แห่ง ที่ ต.แม่น้ำ มะเร็ต และหน้าเมือง และการสาธารณสุข มีโรงพยาบาลเกาะสมุยสร้างเสร็จในปี พ.ศ.2519 และในปี พ.ศ.2524 ได้เปิดเส้นทางเดินเรือเส้นทางขนอม-สมุย (กองวิชาการและแผนงาน, งานวิเคราะห์นโยบายและแผนเทศบาลตำบลเกาะสมุย, 2546)

หลังจากปี พ.ศ.2524 เป็นต้นมา สาธารณูปโภค สาธารณูปการที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้สร้างไว้ไม่จำเป็นถนอนกริตเสริมเหล็กสายรอบเกาะ การพัฒนาแหล่งน้ำ เรือเฟอร์รี่ที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2524 ให้บริการขนส่งทั้งผู้โดยสารและยานพาหนะข้ามฝากได้จากขนอม-เกาะสมุย ต่อมาในปี พ.ศ.2528 เป็นปีที่เปลี่ยนเส้นทางเดินเรือเฟอร์รี่จากขนอม-เกาะสมุย เป็นดอนสัก-เกาะสมุย ซึ่งทำให้ย่นระยะทางและเวลาเดินทางลงไป ส่งผลให้มีคนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพักผ่อนมากขึ้น คนที่มารุ่นหลัง เริ่มเป็นนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาเที่ยวชมความสวยงามตามสถานที่ต่างๆ ไม่ได้มาพักผ่อนหาความสงบโดยตรง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นพวกนักท่องเที่ยวแบบสะพายเป้ "Backpackers" และนักท่องเที่ยวชาวไทยเริ่มเดินทางมาเที่ยวที่เกาะสมุยมากขึ้น เนื่องจากการคมนาคมที่ดีขึ้น เมื่อนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบการเริ่มมากขึ้น การแข่งขันก็มากขึ้น นักธุรกิจเริ่มหันมาสนใจและเข้ามาทำธุรกิจการท่องเที่ยว และนักธุรกิจเหล่านั้นได้ซื้อที่ดินจากชาวบ้าน ทำให้ที่ดินมีราคา ชาวบ้านเริ่มขายที่ดินตามชายหาดประมาณปี พ.ศ.2526-2527 และนำเงินไปลงทุนซื้อที่ดินที่ชุมพร เพื่อทำไร่

ทำนา ตามความถนัด ในระยะนี้ค่าครองชีพเริ่มสูงขึ้น เริ่มมีปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมถูกทำลาย มีการตัดต้นไม้พรวัวไปทำสถานที่พัก พื้นที่ที่เคยเป็นธรรมชาติกลายเป็นที่ตั้งของที่พัก

ในด้านของที่พัก เจ้าของเริ่มมีการปรับปรุงสถานที่พักให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยวมากขึ้น มีรูปแบบเอกลักษณ์เป็นของตัวเองจากผู้มีความรู้ วัสดุก่อสร้างถาวร และได้มาตรฐาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนจากภายนอก มีความชำนาญด้านธุรกิจ และกำลังทรัพย์มากกว่าชาวเกาะสมุย อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวที่มาพักในสถานที่พักแรมระดับแพงๆ ในช่วงนี้ยังมีน้อยมาก ระดับราคาที่แพงที่สุดประมาณ 800 บาทต่อคืน ยังมีจำนวนน้อยเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะภาพของเกาะสมุยในสายตาของนักท่องเที่ยวระดับสูงในต่างประเทศมองว่ายังไม่มียี่พักและเครื่องอำนวยความสะดวกที่สมบูรณ์พอ (อัมพร แก้วหนู 2527: 12)

การวางแผนพัฒนาที่เกาะสมุยนั้น ในปี พ.ศ.2525 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นผู้ศึกษาทำแผนหลัก "การศึกษาเบื้องต้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว" เพื่อให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในลักษณะที่ถูกต้องเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุดและมีผลกระทบในทางที่ลบน้อยที่สุด การศึกษาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการนำทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว พร้อมทั้งปรับปรุงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ส่วนการวางแผนในระดับจังหวัดนั้นในปี พ.ศ.2527 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (แผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะสมุย/สุราษฎร์ธานี: 2527) ได้ศึกษาศักยภาพและความพร้อมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว จัดให้เกาะสมุยเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัด และเป็นแหล่งท่องเที่ยวศูนย์กลางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในทะเล โดยให้เกาะสมุยได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่ได้มาตรฐานสากล (International Ocean Resort) แต่ต้องอยู่ในขอบเขตของการรักษาสิ่งแวดล้อม เอกลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่

ในปี พ.ศ.2530 ภาพของเมืองท่องเที่ยวของเกาะสมุยเริ่มมีความเด่นชัดมากขึ้น เห็นได้จากการลงทุนของนายทุนจากข้างนอก โรงแรมระดับมาตรฐานที่เกิดขึ้นเป็นแห่งแรกในเกาะสมุย คือ "โรงแรมอิมพีเรียล สมุย" ซึ่งเป็นโรงแรมที่หรูหรา ทันสมัย ขนาด 155 ห้อง ตั้งอยู่ที่เฉวงนับเป็นจุดเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวของเกาะสมุยไปเกือบสิ้นเชิง ทั้งรูปแบบสถาปัตยกรรม รูปแบบนักท่องเที่ยว การใช้ที่ดิน และสภาพแวดล้อม และได้เป็นแบบอย่างมาตรฐานนานาชาติด้านบริการ ทำให้บริเวณที่เป็นหาดที่ได้รับความนิยม เช่น หาดเฉวง หาดละไม เกิดการปรับตัว สถานที่พักแรมเล็กๆ ที่ไม่สามารถปรับตัวแข่งขันกับสภาพเศรษฐกิจที่ซับซ้อนขึ้นได้ก็ต้องทยอยเลิกกิจการ ส่วนที่พอมีการปรับตัวหรือเรียนรู้สั่งสมประสบการณ์การบริหารได้บ้างก็สามารถยืนหยัดอยู่ได้ โดยเริ่มปรับปรุงกิจการ

ของตัวเอง เช่น ปรับปรุงห้องพักใหม่ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก เช่น มีเครื่องปรับอากาศ น้ำอุ่น ทีวีน้ำ เป็นต้น หรือขยายพื้นที่เพื่อสร้างที่พักใหม่ให้ได้มาตรฐานมากขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และนักท่องเที่ยวระดับสูงที่สามารถจ่ายค่าที่พักในราคาแพงขึ้นได้ การปรับปรุงกิจการ หรือการเกิดรูปแบบสถานที่พักใหม่นี้ก็มีราคาสูงขึ้นไป ด้วย อย่างไรก็ตามระดับนักท่องเที่ยวของเกาะสมุยก็ยังคงมีความแตกต่างกันมากและปะปนกันไป และแหล่งบริการการท่องเที่ยวได้กระจายไปรอบทั่วทั้งเกาะ ไม่ได้กระจุกตัวอยู่ที่ชุมชนหน้าทอน อย่างเช่นแต่ก่อน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมได้กลายเป็นปัญหาสำคัญ นักลงทุนจากภายนอกมีบทบาทมากขึ้น จนสามารถควบคุมเศรษฐกิจในธุรกิจท่องเที่ยวต่างๆ มีการลงทุนโดยอาศัยทุนต่างประเทศ คนท้องถิ่นได้รับผลกระทบจากการลงทุน แต่คุณภาพชีวิตไม่ดีขึ้น เริ่มมีการบรรเทาการทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

ในปี พ.ศ.2531 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับ การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อบรรเทาการทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม พบว่าเกาะสมุยควรมีขีด ความสามารถสูงสุดไม่เกิน 14,200 คนต่อวัน ข้อเสนอแนะจากการศึกษามีหลายด้านได้แก่ การแบ่ง เขตพื้นที่ท่องเที่ยว ควบคุมการใช้ที่ดิน จัดโครงสร้างพื้นฐานด้านประปา ปรับปรุงการจัดเก็บและกำจัด ขยะมูลฝอย ปรับปรุงถนน การขนส่ง และบริการสังคม อย่างเหมาะสม และได้มีการทบทวนอีกครั้งใน ปี พ.ศ.2538 โดยมีการเสนอการจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติบริเวณเกาะสมุย ได้มี ข้อเสนอแนะให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเฉพาะแหล่งขึ้น เนื่องจาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลายพื้นที่ในประเทศได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างไม่เหมาะสม ต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้สูญเสียสภาพและเสื่อมโทรมลงไป ส่งผลกระทบต่อพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเฉพาะแห่ง โดยคำนึงถึงระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมในปัจจุบันของเกาะสมุย เพื่อรักษาสมดุลของธรรมชาติให้คงบทบาทหน้าที่และส่งผลดีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เพื่อ ผลสมผสานการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรและการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับการรักษาระบบนิเวศของ เกาะสมุย ไม่ให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของการพัฒนา

ในปี พ.ศ.2532 ได้มีสนามบินเอกชนแห่งแรกในเกาะสมุย คือ สนามบินสมุย ของบริษัทการบิน กรุงเทพฯ (Bangkok Airways) โดยเปิดเส้นทางบินเส้นทางแรก คือ กรุงเทพฯ-เกาะสมุย การเข้ามาลงทุน สร้างสนามบินนั้นนับว่าปัจจัยอีกด้านหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนต่างให้ ความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในเกาะสมุย เพราะเห็นว่าเกาะสมุยเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเพิ่ม มากขึ้นเรื่อยๆ นอกจากการก่อสร้างสนามบินแล้ว ภาครัฐบาลได้มีการปรับปรุงท่าเรือให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น รวมแล้วในขณะนั้นเกาะสมุยมีท่าเรือใหญ่ๆ 3 แห่ง คือ ท่าเทียบเรือสุขาภิบาลอำเภอเกาะสมุย หาด

หน้าทอน และทำเทียบเรือเฟอร์รี่สมุย หาดทองยาง และทำเทียบเรือของกรมเจ้าท่า หาดหน้าทอน (แต่ยังไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่เนื่องจากสูงเกินมาตรฐาน เรือต่างๆ ไม่สามารถเข้าจอดเทียบได้ แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงและใช้ได้ในปี พ.ศ.2544) และทำเรือเล็กอีก 3 ท่า คือ ท่าเรือไปเกาะพะงัน หาดบ่อผุด ท่าเรือพระใหญ่ ไปหาดรีน เกาะพะงัน และท่าเรือแม่น้ำ ไปท้องศาลา เกาะพะงัน

นับตั้งแต่การคมนาคมไปยังเกาะสมุยมีความสะดวกมากขึ้น สามารถไปได้หลายทาง ไม่ว่าจะเป็นทางรถทัวร์ รถส่วนตัว รถไฟ เครื่องบิน และเกาะสมุยยังเชื่อมต่อไปยังสถานที่ต่างๆ ได้ ทั้งในและต่างประเทศ เช่น เกาะพะงัน ภูเก็ต กระบี่ สิงคโปร์ ทำให้การท่องเที่ยวมีความเจริญเติบโตมาก และเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการเข้ามาลงทุนของนักธุรกิจทั้งในประเทศ และการเข้ามาลงทุนของชาวต่างประเทศ ธุรกิจที่เข้ามาลงทุนส่วนมากก็มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นสถานที่พัก ร้านอาหาร โรงเรียนสอนดำน้ำ สถานที่ออกกำลังกาย ธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ อาจจะกล่าวได้ว่าการลงทุนของนักธุรกิจในระยะหลังนี้ล้วนเป็นสิ่งที่ไม่เคยมีการลงทุนในเกาะสมุยมาก่อน และเป็นการลงทุนที่มีมูลค่าสูง เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเกาะสมุยเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีฐานะดี ดังนั้นบริการที่มีไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยวเหล่านั้นจึงมีความทันสมัยอยู่มาก

การประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเริ่มมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากเกาะสมุยได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว ทางภาครัฐมีความใส่ใจในการสร้างสาธารณูปโภคสาธารณูปการต่างๆ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวของเกาะสมุยให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ระดับนานาชาติ นักลงทุนเริ่มเล็งเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว โรงแรมขนาดใหญ่ได้ถูกสร้างขึ้นมากมาย และกลายเป็นแบบอย่างในการสร้างสถานที่พักและบริการบนเกาะสมุยในปัจจุบันนี้ การที่เกาะสมุยเริ่มมีโรงแรมขนาดใหญ่เกิดขึ้นทำให้ลักษณะการท่องเที่ยวของเกาะสมุยเปลี่ยนไปทั้งในเรื่องรูปแบบนักท่องเที่ยวที่เคยเป็นแบบ Backpacker Tourists มาเป็นนักท่องเที่ยวระดับสูงใช้จ่ายในเรื่องค่าที่พักมากขึ้น

เมื่อเกาะสมุยมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ครบครัน ก็ยิ่งเป็นตัวดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาทำธุรกิจในเกาะสมุย เมื่อการเข้ามาลงทุนของคนข้างนอกเข้ามามาก กิจกรรมการท่องเที่ยวได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญในเกาะสมุย และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากที่ดินในที่สุด ทำให้คนในพื้นที่เริ่มมีการขาย หรือให้เช่าที่ดินให้กับนักลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะที่ดินบริเวณติดชายหาด ซึ่งในอดีตนั้นไม่มีใครต้องการ เนื่องจากไม่สามารถปลูกพืชได้ เพราะดินไม่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่ทุกวันนี้ที่ดินบริเวณชายหาดกลับมีคุณค่า และเป็นที่ต้องการของนักลงทุนทุกคน กลายเป็นที่ตั้งของโรงแรมต่างๆ มากมาย ที่ดินบริเวณติดชายหาดในปัจจุบันนี้มีราคาไร่ละ ไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท แต่ตอนนี้เจ้าของที่ได้เปลี่ยนมือจากคนท้องถิ่นไปเป็นของนายทุนกันเกือบทั้งสิ้นเหลือเป็น เจ้าของที่เป็นคนท้องถิ่นประมาณร้อยละ 10 การใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเกาะสมุยในปัจจุบันนี้

ไม่ได้จำกัดเฉพาะบริเวณชายหาดเท่านั้น แต่ได้รุกเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรมหรือพื้นที่เขตชุมชน และดูเหมือนว่าพื้นที่ที่ราบ และพื้นที่ที่ติดทะเลถูกจับจองเป็นเจ้าของหมดแล้วไม่มีที่ว่างเปล่าเหลือให้เป็นที่ตั้งของธุรกิจต่างๆ แล้ว ทำให้นักลงทุนเริ่มหันไปซื้อที่ดินที่เขาสร้างเป็นโรงแรม หรือไม่ก็สร้างบ้านขาย โดยที่ดินบนภูเขาที่ได้รับความนิยม คือ มีทัศนียภาพที่สามารถเห็นทะเลได้

ในอดีตชุมชนหน้าทอน เป็นชุมชนศูนย์กลางการคมนาคม และที่พัก ต่อมาเมื่อมีการตื่นตัวทางด้านการท่องเที่ยว บริเวณที่เป็นศูนย์กลางอำเภอที่บริเวณตลาดหน้าทอนมีการขยายตัวมากขึ้น และหนาแน่นมากขึ้น และบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเกาะ เช่น หาดเจง และหาดละไม ก็มีการขยายตัวของแหล่งที่พักและร้านค้า การบริการสำหรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลอดจนปัจจัยพื้นฐานอื่นๆ ของเกาะสมุย เช่น สภาพเศรษฐกิจและสังคม ได้ทำให้บริเวณชุมชนต่างๆ ขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการรวมตัวเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นที่นิยม เช่น หาดเจง ซึ่งประกอบด้วยชุมชนบ้านเจงซึ่งเป็นชุมชนชนบท และชุมชนบ้านชายทะเล ซึ่งล้วนเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเกาะสมุย ชุมชนท่องเที่ยวนี้ประกอบด้วยที่พักประเภทบังกะโลและร้านค้า เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนเจงมีการเปลี่ยนแปลงมาก โดยเฉพาะการขยายตัวของพื้นที่โรงแรมและที่พัก ระหว่างแนวถนนและชายหาดจนเกือบไม่เหลือพื้นที่ว่างเปล่าแล้ว พื้นที่เดิมซึ่งเป็นการทำการเกษตร ทำนา ทำสวนมะพร้าว ได้ถูกกว้านซื้อเปลี่ยนมือทำธุรกิจการท่องเที่ยว หรือที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแทน ในขณะเดียวกันก็เกิดชุมชนใหม่ เช่นชุมชนแหลมดิน ชุมชนท่าทราย ซึ่งเป็นที่รวมตัวของแรงงานอพยพที่เข้ามาเป็นลูกจ้าง ขายของ และคนงานก่อสร้าง โดยส่วนใหญ่มาจากภาคอีสาน การเปลี่ยนแปลงในขณะนี้ได้เกิดขึ้นเช่นเดียวกับที่หาดละไม คือมีทั้งชุมชนชายทะเล และชุมชนประชากรท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยที่พัก และร้านค้าบริการนักท่องเที่ยว ชุมชนแห่งนี้มีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับชุมชนเจง แต่มีการขยายตัวของสถานที่พักประเภทโรงแรมน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นการขยายตัวของที่พักประเภทบังกะโล และสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มราคาถูกกว่าที่เจง

ตารางที่ 6 โครงสร้างพื้นฐานของเกาะสมุยในช่วงปี พ.ศ.2524-2529

โครงสร้างพื้นฐาน	สภาพ
ถนน	มีถนนสายรอบเกาะใช้แล้ว แต่ยังเป็นถนนดินลูกรัง แต่ถนนทุกสาย ยังไม่มีความสะดวก และปลอดภัยเพียงพอ ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2524 เริ่มมีการก่อสร้างถนนสายรอบเกาะและทางแยกย่อย (คอนกรีตเสริมเหล็ก)
การคมนาคม ติดต่อภายนอก	- พ.ศ.2524 บริษัท สมุยเฟอร์รี่จำกัด เปิดเส้นทางเรือข้ามฝาก เส้นทางขนอม-เกาะสมุย มีเรือ 2 ลำวิ่งสวนกันใช้เวลา 3 ชั่วโมง นอกจากนี้ในปีดังกล่าวบริษัทการบินไทยได้เปิดเส้นทางการบิน ระหว่างกรุงเทพฯ-สุราษฎร์ธานี การท่องเที่ยวของเกาะสมุยขยายตัว ขึ้น เนื่องจากมีการจัดรายการทัวร์รับนักท่องเที่ยวที่จะไปเกาะสมุย ถึงสนามบิน - พ.ศ.2528 เปลี่ยนเส้นทางเป็นดอนสัก-เกาะสมุย ใช้เวลา 1.30 ชั่วโมง
การประปา	น้ำประปาจากการต่อจากทำนบน้ำตกหินลาดใช้ได้เฉพาะบริเวณ ตลาดอ่างทอง ชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้น้ำบาดาล และน้ำในคลอง
การไฟฟ้า	ให้บริการใน 3 ชุมชน คือชุมชนตลาดอ่างทอง ชุมชนหัวถนน และ ชุมชนแม่น้ำ
การสื่อสารและการโทร คมนาคม	- ที่ทำการไปรษณีย์แห่งเดียวที่ตลาดอ่างทอง ปี พ.ศ. 2524 มีไปรษณีย์เอกชน 3 แห่ง ที่ ต.แม่น้ำ มะเร็ต และหน้าเมือง - ส่วนการบริการโทรศัพท์ อยู่ในความรับผิดชอบของทศท. เริ่ม บริการ พ.ศ.2526
การระบายน้ำเสีย และ การบำบัดน้ำเสีย	ระบายลงสู่ทะเลโดยตรง

ที่มา: สง่า โภคบุตร, 2518

ตารางที่ 7 โครงสร้างพื้นฐานของเกาะสมุยในช่วงปี พ.ศ.2530- พ.ศ.2535

โครงสร้างพื้นฐาน	สภาพ
ถนน	ถนนสายรอบเกาะและถนนสายแยกย่อยมีปัญหาในเรื่องมาตรฐาน มีความคับแคบ ปริมาณการจราจรที่สูงขึ้นเกิดถนน ซอย เข้าสู่หาดต่างๆ
การคมนาคมติดต่อกับภายนอก	- มีท่าเรือทั้งหมด 5 แห่งได้แก่ 1) ท่าเรือสุขาภิบาล เกาะสมุย หาดหน้าทอน 2) ท่าเรือเฟอร์รี่สมุย หาดท้องยาง 3) ท่าเรือไปเกาะพะงัน บ่อผุด 4) ท่าเรือพระใหญ่ไปหาดรินและเกาะพะงัน 5) ท่าเรือแม่น้ำไปท้องศาลา เกาะพะงัน - ทางรถไฟ จากกรุงเทพฯ-สุราษฎร์ฯ - ทางอากาศ
สนามบิน	ในปี พ.ศ. 2532 เปิดบริการเส้นทางบิน กรุงเทพฯ-เกาะสมุย ดำเนินการโดยบริษัทการบินกรุงเทพ ตั้งอยู่ที่บ้านปลายแหลม ต. บ่อผุด
การเดินทางภายในเกาะ	รถสองแถวบริการ
การประปา	ขยายโครงข่ายการประปาจนรอบเกาะ ยกเว้นบริเวณบ้านบางปอ ต. แม่น้ำ
การไฟฟ้า	พัฒนาจ่ายกระแสไฟฟ้าทั่วเกาะสมุย
การระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย	อยู่ในระหว่างการก่อสร้าง 3 แห่ง ได้แก่ ชุมชนหน้าทอน ชุมชนเจวง ชุมชนละไม
การกำจัดขยะ	อยู่ในระหว่างการก่อสร้างเตาเผาขยะที่ตำบลมะเร็ด
การสื่อสารแลโทรคมนาคม	โทรศัพท์มีใช้อย่างทั่วถึง

ที่มา: เอกสารครบรอบ 100 ปี อำเภอเกาะสมุย "ที่มาถนนหนทางเกาะสมุย" (2540: 26-32)

ตารางที่ 8 โครงสร้างพื้นฐานของเกาะสมุยในช่วงปี พ.ศ.2536- พ.ศ.2546

โครงสร้างพื้นฐาน	สภาพ
ถนน	ถนนสายรอบเกาะและถนนสายแยกย่อยเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีการลาดยางถนนมากขึ้น
การคมนาคมติดต่อกับภายนอก	- เพิ่มท่าเรืออีก 1 แห่งได้แก่ ท่าเรือของกรมเจ้าท่า ดำเนินการโดยเทศบาลตำบลเกาะสมุยในปี พ.ศ.2540
การเดินทางภายในเกาะ	พ.ศ.2546 เริ่มมีแท็กซี่มอเตอร์
การประปา	ขยายโครงข่ายการประปาจนรอบเกาะ แต่ในช่วงฤดูร้อนมีปัญหาหน้าประปาไม่พอใช้
การไฟฟ้า	พัฒนาจ่ายกระแสไฟฟ้าไปยังซอยต่างๆ ทั่วเกาะสมุย
การระบายน้ำและการบำบัดน้ำเสีย	อยู่ในระหว่างการก่อสร้าง 3 แห่ง ได้แก่ ชุมชนหน้าทอน ชุมชนเฉวง ชุมชนละไม
การกำจัดขยะ	การก่อสร้างเตาเผาขยะที่ตำบลมะเร็ด สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ.2540
การสื่อสารแลโทรคมนาคม	โทรศัพท์ใช้อย่างทั่วถึง

ที่มา: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2538

: เอกสารครบรอบ 100 ปี อำเภอเกาะสมุย "ที่มาถนนหนทางเกาะสมุย" (2540: 26-32)

: แผนพัฒนาสุขภาพิบาล 5 ปี, 2540-2544

ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวจัดเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่สามารถทำรายได้ให้กับประเทศไทย เป็นจำนวนมาก ทำให้ประเทศได้รับประโยชน์ไม่ว่าจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ คนในประเทศมีงานทำ เป็นต้น ภาครัฐก็ยังเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว งบประมาณที่จะใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวจะสร้างรายได้ให้กับประเทศ เราคงปฏิเสธไม่ได้เช่นกันว่า ผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังตัวอย่างที่ได้ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าบทบาทของการท่องเที่ยวในเกาะสมุยนั้นถูกดำเนินการโดยนักลงทุนจากข้างนอกมากกว่าคนท้องถิ่น ทำให้เกาะสมุยมีประชากรเพิ่มมากขึ้นอย่าง

รวดเร็ว ทั้งนักลงทุน และแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาทำงานตามสถานประกอบการต่างๆ แต่ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่แท้จริง และผลประโยชน์ในระยะยาวกลับตกอยู่ในมือของนายทุนจากข้างนอก ส่วนคนท้องถิ่นจะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใดอาจขึ้นอยู่กับว่าพวกเขาสามารถปรับตัวให้กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้มากน้อยเพียงใด ถ้าสามารถปรับตัวได้ก็อาจได้รับผลกระทบในด้านบวกมากกว่าด้านลบ ส่วนคนที่ปรับตัวไม่ทันกับกระแสของการเปลี่ยนแปลง ก็อาจได้รับผลกระทบในด้านลบมากกว่าด้านบวก อย่างไรก็ตามการพัฒนาอย่างมีทั้งผู้ที่ได้ประโยชน์และผู้เสียประโยชน์ การท่องเที่ยวก็เช่นกันย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นทั้งในด้านบวกและในด้านลบ